

בבא בתרא נח

שווערד

1. ספר תורת חיים על שבועות דף טו/ב

ונראה דהיינו דאיתא בפסחים אוכלין תחת המטה רוח רעה שריא עליהן לפי שהשינה אחד משישים במיתה היא כיון שנשמתו יוצאת ולהכי רוח מסאבא שריא עליה דאיניש בשעת שינה וזה טעם נטילת ידים שחרית וכשהוא מאהיל בשעת שינה על האוכלין הריהן כאלו היו באהל המת ושריא עליהן ההוא רוח מסאבא:

2. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף נח/א

(רסא) תוד"ה מציין מערתא וכו' דאברהם נקרא אדם, ולפי"ז לא היה צריך לציין קברו של יעקב, דלא מצינו דנקרא אדם, ובגמ' קאמר נסתכלת בדמות דיוקני, והוא יעקב, ובעיקר תירוצם תימה, דעל קושייתם השניה, מקבר שלפני הדיבור דלא איתר בי' אלא לטומאת מגע, לא תירצו כלום, דמה בכך שנקרא אדם, מ"מ הוא קבר שלפני הדיבור, ואין מצינין אלא לדבר הטמא באהל, מו"ק ה':

3. משנה למלך הלכות אבל פרק ג

שוב ראיתי שהרב עצמו הוקשה לו מסוגיא הלזו וכתב דהך סוגיא איתא כרבנן דפליגי עליה דרשב"י וס"ל דעכו"ם מטמאים באהל ולדידהו הנזיר מוזהר על מתי עכו"ם כשאר המתים ונכון הוא אך היה נראה להקל בזה ממ"ש הראב"ד בפ"ה מהל' נזירות הלכה ט"ו בהשגה המתחלת עיינתי בשמועה כו' וכתב בסוף דבריו והכהנים בזמן הזה טמאים מת הן ועוד אין עליהם חיוב טומאה והמחייב אותם עליו להביא ראיה ע"כ. והנראה מדבריו הוא דס"ל דלא הזוהר הכתוב מהטומאה על הנזיר ועל הכהן אלא בזמן שהם טהורים אבל אם הם טמאים אף שפירשו מן המת מ"מ אינו מוזהר עוד על הטומאה מדכתיב ולא יחלל דוקא במי שהוא מחלל עצמו וכדאיתא בפרק ג' מינים (דף מ"ב) ולא שאני ליה בין טומאה בחיבורים לטומאה שלא בחיבורים ומש"ה פטר את הכהנים בזמן הזה מדין זה דטומאת מת ואיכא לאתמוהי טובא בסברת הראב"ד הלזו דהא מצינו בגמרא בכמה מקומות דהאמוראים היו מצינינים את הקברות מפני הכהנים כגון רבי בנאה וחביריו [ב"ב נ"ח.]. ובזמן האמוראים הרי כולם היו טמאים מת ואין עליהם עוד שום חיוב טומאה יש לומר דס"ל דבזמן האמוראים גם כן היה להם אפר הפרה וכדאמרינן בפ"ק דנדה (דף ו') דמתמה תלמודא קדש בימי רבי מי הוא ומשני כדעולא דאמר עולא חבריא מדכן בגלילא ופירש"י חבירים שבגליל מטהרים יינם לנסכים ושמנן למנחות שמא יבנה בית המקדש בימיהם ע"כ, וע"כ היו טהורים ממת דאי לא איך היו מטהרים יין ושמן אלא ודאי דהיה להם אפר הפרה וזכורני שראיתי במקום אחד דכשגלו לבבל הוליכו עמיהם אפר הפרה....

4. שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן תסט

(ג... הקשה על מ"ש בענין צדיקים שאין מטמאין שיש חילוק בין מת מעצמו בין נהרג דבמת מעצמו שהוא ע"י מה"מ מטמא ע"י הג' טיפין. משא"כ רע"ק שנהרג ולא מחמת מה"מ. וכתב הוא דעדיין לא נתיישב בר' בנאה מציין מערתא דאבות והרי האבות לא שלט בהם מה"מ כדאיתא סוף פ"ק דב"ב ועי"ש פרש"י שמתו בנשיקה. ולק"מ שהרי כך כתב הרמב"ן פ' חוקת שהנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין. וע"כ הא דר' בנאה משום אדה"ר הקבור בתוכו. ולהבדיל אלף הבדלות משום ריש"י דעשו. ובפ"ק דקידושין עשו ישראל מומר הוא:

5. שו"ת הרא"ש כלל סח סימן כג

[תשובה]. אחרי הדברים והאמת והגלגול והסבה אשר אירעו בשטר זה, אכתוב אני אשר עם לבבי ע"פ התורה אשר הורוני ולמדוני חכמי התורה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ונצטוינו לדון דין אמת לאמתו, ואע"פ שאין אנו נביאים לדון דברים שבלב, חכם עדיף מנביא, ונצא בעקבות הראשונים ונלמוד ממעשיהם. מההיא עובדא דפרק חזקת הבתים (נח): ההוא גברא דשמע דביתיה דקאמרה לברתה: אמאי לא צניעת באיסורא, הך איתתא עשרה בני אית לה, ולית לי מאבוך אלא חדא. כי קא שכיב אמר: כל נכסי לחד ברא, ולא ידעי להי מינייהו, אתו לקמי*ה דרבי בנאה, אמר להו: זילו חבוטו לקברא דאבוכו עד דקאי ומגלי לכו להי מיניכו, אזלו כולהו, וההוא דבריה לא אזל, אמר להו: כולהו נכסי להאי נינהו. וכן בכמה מקומות הלכו חכמי הגמרא בתר אומדנא דמוכח; גבי שטר מברחת, וכן גבי מי שכתב כל נכסיו לאחר ואח"כ נודע לו שיש לו בן, וכן מתנת ש"מ בכולה, וההוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל, וגמל האוחר בין הגמלים. ודבר זה יש לו עיקר מדברי קבלה, מאב לחכמים, אשר צוה ליתן לה הילד החי. על כן בכל דור ודור מצווין לשבור מלחמות עול, והמטים עקלקלותם להדריכם בנתיב יושר.

6. שו"ת תשב"ץ חלק א סימן פ

וכן מצינו בעלי התלמוד מורידין לנחלה קרוב מסופק באומדן דעתא דאמר' בפ' חזקת (נ"ח ע"א) ההוא גברא שמעה לדביתהו דאמרה לברתה אמאי לא צניעתא הך איתת' באיסור' עשרה בני אית לי ולית לי מאבוך אלא חד. כי קא שכיב אמר להו כל נכסי לחד ברי ולא ידעי להי מינייהו אתו לקמיה דר' בנא' א"ל זילו חביטו ליה לקבר' דאבוכו עד דקאי ומגלי לכו מאן איהו אזלו כלהו ההוא דבריה לא אזל א"ל כלהו נכסי דהאי נינהו וכו' הרי שר' בנאה דרך אומדן דעת' בירוש' זו להפקיעה מאחר' וליתנה לזה או שהוא אמד בדעתו שזה לא רצה לזלזל בכבודו הוא בנו ודאי. והכי מוכח לישנ' דגמ' דאמר ההוא דבריה לא אזל שרוב ממזרים יש להם עזות פנים או שאפילו תאמר אין כאן הוכחה שהוא בנו אבל אמר/אמד/ בדעתו של זה המת שכיון שהוא מסופק איזה מהו בנו וא"א לעמוד על ספק זה לעולם ולא רצה ליתן נכסיו/נכסיו/ אלא לא' מהם בודאי אומדן דעתא הוא שלאותו שהוא חפץ ביקר ובכבודו נותן נכסיו אפ"ל אינו בנו לא במזלזל בכבודו לעשות חבוט בקברו אפ"ל הוא בנו ודומה לשווא דדייני דאמר' בפ' הכותב (פ"ה ע"ב) גבי נכסי לטוביה ואיך שיהיה ענין זה או יהיה בו

ענין אחר הכל היא מאומדן דעת' וכיון שמצינו לרז"ל שהם דנין מאומדן דעתא למדו הפוסקים ז"ל לעשות כן בכיוצא בזה וכן מצינו להרא"ש ז"ל

7. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף נח/א

(רס) דף נ"ח. זילו חבוטו על קבריה, ופירשב"ם שהוא שוודא דדייני, וקצת משמע מזה, כפירשב"ם לעיל ל"ה דשוודא צריך אומדן דעת הנותן ולא מה שירצה הדיין לעשות:

8. מהרש"א על בבא בתרא דף נח/א

ושא"ל ליתבי אבא לידון. יש לפרש כפי מה שהיה כתוב בשער כל דיין דמתקרי לדין לא שמיה דיין חשבו אף כי חכם הוא אינו ראוי להיות דיין כי כבר נתבע הוא לדין והיה חבוש שם בבי מלאכ וע"כ הושיבו אותו שם בפתח השער לדין כי שם יראה כתוב הדבר הזה כל דיין כו' וימנע עצמו מלהיות דיין להם וא"ל אלא מעתה כו' לפי דעת זו כל איניש מעלמא שיהיה לו שנאה עם הדיין יפסיל אותו בהזמנתו אלא כו':

9. שו"ת הרשב"א חלק ז סימן תקלד

וטעם למה מברכין על נטילת ידים. כתבו מקצת הגאונים שלשון נטילה תקנו על שם הכלי שנקרא אנטל והוא מחזיק רביעית כמו שאמרו ז"ל אנפק אנבג. אנטל הוא רביעית של תורה וזה השיעור צריך לנטילת ידים וכתב רבינו האי גאון בתשובת שאלה כי לשון נטילת ידים על שצריך להגביה ידיו למעלה אחר הרחיצה והוא מלשון וינטלם וינשאם וצריך לברך על נטילת ידים ואם טבל ידיו בנהר או במקוה יש אומרים שצריך לברך על שטיפת ידים ויש אומרים על רחיצת ידים ויש אומרים על נקיון כפים ויש אומרים על טבילת ידים. והרשב"א ז"ל כ' ורבותי הורו שמברכין על נטילת ידים אע"פ שאין כאן נטילה יש בכלל טבילה נטילה כמו שבכלל מאתים מנה והרי זה כמטביל מפני שנצטוו על הנטילה ועל המברך וכן פסקו הגאונים עד כאן לשונו. אסור לשכשך ידיו בכלי המחובר לקרקע דהוי להו מים שאובין והיינו כעין אריתא דדלאי והרי"ף אסר אפילו בכלי שאינו מחובר ובעל הלכות גדולות ורש"י ורב אחא והרמב"ן ז"ל מתירין לשכשך תוך כלי שאינו מחובר לקרקע וכן פסק הרשב"א ז"ל:

10. הרא"ש על ברכות פרק תשיעי - סימן כג

תיקנו ברכה קודם שיקרא ק"ש ויתפלל וראוי היה לברך על נקיות ידים אלא על שם שתיקנו בנטילת ידים לאכילה לברך ענט"י לפי שצריך ליטול מן הכלי והכלי שמו נטלא בלשון הגמרא לכך תיקנו נמי לברך על נטילת ידים.

11. טור חושן משפט סימן קנג

יש חזקה שאינה לגוף הקרקע אלא להשתמש בדרך שהחזיק להשתמש וכאשר יסיר תשמישו ישאר המקום פנוי לבעליו: כיצד ראובן שהיה ביתו סמוך לחצר שמעון והוציא זיז מביתו לחצר שמעון והחזיק בו ג' שנים וטוען שברשות הוציא שקנה ממנו להוציא או שנתנו לו במתנה הוי חזקה ומשתמש בו כל זמן שירצה ומונע את שמעון מלהשתמש בו: ולכתחילה כשבא להוציא או לאחר שהוציא ולא החזיק עדיין ג' שנים יכול שמעון למחות בו וצריך להסירו מיד...
והגאונים פירשו דאפילו הוצאת זיזין ומרזב ומזחילה והעמדת סולם נמי א"צ חזקה ג' שנים שהטעם הוא משום מחילה וכיון שרואה אותו משתמש בשלו ושותק לאלתר הוי חזקה אפילו בלא טענה:

וכ"כ הרמב"ם ז"ל חפר שמעון בכותל ראובן והניח בו קורה ושתק ראובן ולא מיחה בו החזיק במקום הקורה אפי' היתה קטנה ושמעון רוצה להחליפה בגדולה מחליפה החזיק בקורה אחת אינו יכול להחזיק בשנייה שהרי לא מחל אלא א':
בד"א שהודה שאין הכותל שלו אלא שחבירו מחל לו על הנחת קורה זו אבל אם טען זה כותל זה אני שותף בו הואיל ונשתמש בקורה אחת נאמן ומשתמש בו בכולן אחר שישבע שבועת היסת שהוא שותף בכל הכותל ע"כ ור"ת פירש שלכל דבר צריך חזקה ג' שנים ובטענה ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל כתב ה"ר יהודה ברצלוני אפילו החזיק בו ג' שנים ובטענה לא הוי חזקה לחלוק באבני הכותל ובמקומו שאין נעיצת קורותיו של זה חזקה במקום הכותל כיון שהדבר ידוע שהוא של אחד וה"ר יונה כתב אם נתן על הקורה תקרה ומעזיבה ונעשה לו הכותל כאחד מכותלי ביתו הרי זה החזיק בכל הכותל לנעוץ בו באיזה מקום שירצה ואפ"ה לא הוי חזקה אלא לחלוק באבני הכותל ולא במקומו אבל אם לא נתן עליו תקרה אף לאבנים אין לו חזקה ואין לו כלום אם יפול וכן לנעוץ במקומות אחרים או להרחיב אליו אינו ראוי אע"פ שאינו מכביד והרמב"ם כתב שאם בא בחזקה ובטענה הוי חזקה אפילו לגופו של כותל ומקומו שאם אי אתה אומר כן גופו של כותל במה יקנה ובמה יחזיק שאין לך אכילת פירות גדולה מזו וא"א הרא"ש ז"ל כתב דהוי חזקה אף לחלוק באבני הכותל אם יפול אבל למקומו לא הוי חזקה כל זמן שלא פירש לו בפירושו:

12. מגיד משנה הלכות שכנים פרק יא

כל ההרחקות האמורות וכו'. דעת המחבר בזה כדעת הגאונים שכתבו שהשיעבודין נקנין בשתיקה ומדין סבלנות ותיכף שראה היזקו ונודע לו ושתק הויא חזקה ולא אמרו חזקה שלש שנים וטענת מכר או מחילה אלא בגוף הקרקע ולזה נראה שהסכים הרמב"ן ז"ל אבל רבותינו הצרפתים כתבו שאין שום חזקה מועילה אלא בחזקת שלש ובטענת מכר או מחילה וזה דעת הרב רבינו יונה ז"ל וכן דעת הרשב"א ז"ל ואפשר שזו היא דעת הר"א ז"ל שכתב בהשגות א"א תמה אני ראה ושתק וכו'...